

СТАНОВИЩЕ

от доц. д.н. **Костадин Илиев Паев**,
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас,
вътрешен член на научното жури в конкурс за заемането на академичната
длъжност „доцент“, научна област „Хуманитарни науки“, ПН 2.2. История
и археология“, научна специалност „Нова и най-нова история (История на
балканските народи)“, обявен от Университет „Проф. д-р Асен Златаров“
в „Държавен вестник“, бр. 65 от 28.07.2023 г.

Данни за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „История и философия“
при Факултета по обществени науки. Единствен кандидат за участие в
конкурса е гл. ас. д-р Петър Стоянов Парушев. От наличната документация
е видно, че са спазени изискванията по процедурата на конкурса, а
кандидатът е изпълнил минималните национални изисквания и
допълнителните изисквания на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“.

Данни за кандидата

Гл. ас. д-р Петър Парушев придобива магистърска степен по
специалността „Балканистика“ във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ през
1996 г. През 2008 г. придобива НОС „доктор“ в Института по балканистика
при БАН със защитен дисертационен труд на тема: „Кипърският въпрос
1960-1974 г. и България“.

В своята професионална дейност кандидатът е работил като учител,
а понастоящем завежда отдел „Култура“ в община Бургас, като
същевременно заема академичната длъжност „главен асистент“ на ½ щат
в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, гр. Бургас, Факултет по
обществени науки, катедра „История и философия“.

Учебно-преподавателска и проектна дейност

Понастоящем гл. ас. д-р Петър Парушев провежда лекции и семинарни занятия по дисциплините „История на балканските народи“, „Стопанска история“, „Историография“, „История на България 1878-1944“ и „Практика в музеи и библиотеки“. Научен ръководител е на дипломанти. Автор е на учебни програми. За периода 2010-2022 г. кандидатът участва като член на екип в шест проекта от които пет вътрешни и един международен.

Описание на научните трудове

Научната продукция на кандидата, с която той участва в конкурса включва: една монография, монография издадена на базата на защитен дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор“, една глава от монография, една студия и 30 статии. В списъка са включени и две учебни помагала предназначени за обучението на студентите. Налице са достатъчен брой цитирания на негови публикации.

Научни приноси

В монографичният труд кандидата си е поставил за цел да изследва цялостно и задълбочено „Босненската криза“ от 1908-1909 г. и нейното отражение в Европа, на Балканите и в частност в България. За написването му той е използвал като първични източници непубликувани архивни материали от фондовете на Централния държавен архив, публикувани извори и периодични издания от изследвания период. Авторът е използвал също 77 изследвания свързани с темата на кирилица и на латиница съответно на български, английски, руски, сръбски, немски и турски език. Като достойнство на изданието бих посочил приложените дипломатически документи свързани с темата, включването на снимков материал, карти и именован показалец.

В конкретен план научните приноси на изследването могат да се обособят в две групи: *общии приноси*, в които авторът допълва и разширява съществуващите концептуални виждания по проблема, и *приноси към българската историография*, свързани със задълбочено проучване на отражението на „Босненската криза“ върху събитията България през есента на 1908 г. и по-конкретно обявяването на независимостта на страната.

Към първата група приноси могат да се отнесат:

1) критичната оценка на съществуващата и достъпна литература по темата от страна на автора;

2) въвеждане в научно обръщение на непубликувани архивни източници;

3) разглеждане на „Босненската криза“ през призмата на настъпилите през лятото на 1908 г. събития в Османската империя (Младотурската революция) като предпоставка за кризата;

4) проучва отражението на „Босненската криза“ върху отношенията между Великите сили и междудържавните отношения на Балканите.

Приносите от втората група се свеждат до следното:

1) проучва дипломатическата история на обявяването на независимостта на България и нейното признаване на основата на първични архивни източници;

2) проследява позицията на българското правителство и управляващата политическа партия, отразена в нейния официоз, с което се постига балансирана оценка на събитията на базата на „тайната“ дипломатическа дейност и официалната политика на страната;

3) анализират се последиците от обявяването на българската независимост върху международните отношения в Европа и в частност между балканските държави.

В останалата научна продукция представена от кандидата, се очертават няколко тематични области, в които той има научни приноси.

Като цяло те са свързани основно с дипломатическата история на България в отношенията ѝ с другите балкански държави.

Логично част от публикациите на кандидата са пряко свързани с темата на монографичният му труд – Босненската криза 1908-1909 г. – и с посочените по-горе приноси.

С приноси към дипломатическата история на Балканите са повечето от останалите представени трудове на кандидата. Част от тях се отнасят до проучване на действията на страните от Антантата и Централните сили за привличане на съюзници в навечерието и в хода на Първата световна война, а други публикации засягат военните и дипломатически аспекти на Балканските войни (1912-1913), отново отразени в становищата на българските дипломати. Към тази група могат да се причислят и изследванията на автора върху българо-гръцкият и българо-сръбският сблъсък за Македония и румънските териториални претенции в навечерието и по време на Първата балканска война.

Проучванията на кандидата върху позициите на българската дипломация по въпроса за сръбския излаз на Адриатика, както и създаването на албанската държава по време на войните 1912 – 1913 г., са друга насока на неговите научни интереси и приноси.

Някои от останалите публикации на кандидата са посветени на локалната история на Бургаския регион по време Илинденско-Преображенското въстание 1903 г., настаняването на бежанците в Бургас от края на 20-те до началото на 30-те години на XX век, съдбата на бургаските евреи през периода 1942-1943 година, с които също се очертават определени приноси.

Бележки и препоръки

Нямам конкретни бележки и препоръки по същество към представената от кандидата научна продукция. Предвид че научните му

интереси в хронологически план обхващат един твърде кратък период – първото и второто десетилетие на XX век – е препоръчително кандидатът да разшири хронологическите рамки на своите научни изследвания. Освен това публикациите му са основно в издания на Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, поради което бих препоръчал в бъдещата си работа той да насочи усилията си към публикации в други външни издания, както и в реферирани и индексирани издания в световните бази данни.

Заклучение

Представената от кандидата научна продукция е резултат на неговата самостоятелна изследователска работа. Изискванията по отношение на процедурата, изпълнението на националните наукометрични показатели и други критерии, са спазени. В тази връзка давам своята положителна оценка и предлагам гл. ас. д-р Петър Стоянов Парушев да бъде избран на академичната длъжност „доцент“, научна област „Хуманитарни науки“, ПН 2.2. История и археология“, научна специалност „Нова и най-нова история (История на балканските народи)“ в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ гр. Бургас.

12.11.2023 г.

София

Доц. д.н. Костадин Паев